

Két cikk egyéb típusú tulajdonnevekkel foglalkozik: EWA JAKUS-BORKOWA az új mikrotoponimáinak szerkezetét elemzi (323–36), IWONA GRZESIAK pedig a lengyel jelbeszéd tulajdonnév-használatát taglalja (337–49).

3. A tanulmányokat két külföldi névtani folyóirat ismertetése, egy Kazimierz Rymutnak szóló köszöntő, a Lengyel Tudományos Akadémia onomasztikai bizottságának 30. évéről szóló beszámoló, valamint az ICOS-kongresszusról (International Council of Onomastic Sciences) és egy jeruzsálemi névtani konferenciáról szóló összefoglaló zárja.

KUNA ÁGNES

ACTA ONOMASTICA 47. (2006)
Főszerkesztő: MILAN HARVALÍK
Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha, 508 lap

1. Az Acta Onomastica 47. száma (2006) MILOSLAVA KNAPPOVÁ 70. születésnapjára készült emlékszáma, ezért a szokásos tartalomtól eltérően (tanulmányok, diplomamunkák és kisebb dolgozatok összefoglalói, vélemények, recenziók, krónika, figyelő) csak tanulmányokat tartalmaz a megszokottnál nagyobb, 508 lap terjedelemben. (A cseh névkutatás periodikájáról l. bővebben Névtani Értesítő 28: 296–98). A folyóiratban a cseh névkutatók cikkein kívül több neves külföldi szerző tanulmánya is olvasható angol, német és más szláv nyelven.

A kötet elején a főszerkesztő köszönti MILOSLAVA KNAPPOVÁT (11–3), majd két további közlemény mutatja be a jeles névkutató, egyetemi tanár munkásságát (14–7), valamint több mint negyven éve tartó tudományos életpályáját, műveinek bibliográfiáját (18–36). Ezt követően a tanulmányok szerzői betűrendben követik egymást. Az emlékszámban a köszöntő írásokon kívül összesen 64 cikk olvasható: 30 a helynévtan, 24 a személynevek, 3 az írói névadás, 3 a névtan rendszertani kérdéseivel foglalkozó és további 4 egyéb témájú tanulmány olvasható.

2. A kötet legnagyobb számban helynévi témájú cikkeket tartalmaz, változatos tematikával. Történeti és szláv helyneveket tárgyalnak a következők: a 11–13. századi cseh helynevek (140–50); középkori településnevek az Elba völgyében (497–507); a szászországi és a cseh helynevek kapcsolatáról (220–6); a morva sóút a történeti toponimák tükrében (320–5); a *Meissen* német és szláv megfelelőjéről (337–40); a cseh helynevek szláv megfelelőiről (344–8); a régi orosz helynevekről (460–3). Történelmi témát érint a legősibb cseh kastélyok neveit lengyel források alapján feldolgozó írás is (490–6). Kisebb helynevekkel foglalkozó cikkek: német helynevek a csehben (413–23); a kisebb helynevek rendszerének urbanizációval összefüggő változásai (444–59). Némely cikk egyes helynevekkel foglalkozik: *Prika* (89–98) és *Remetodia* (173–6). Több tanulmány tárgyalja a hidronimák kérdéskörét: az *-ov* szuffixum Nyugat-Pomeránia toponimáiban (48–57); az *-sk* szuffixum a svéd tónevekben (424–32); a *Pfreimd* víz- és településnévről (206–14). Találkozhatunk folyó- és tónevek vizsgálatával is, szláv és más nyelvek viszonylatában:

hidronimák etimológiai kérdései a szláv nyelvekben (239–43); a cseh folyók nevei és régi névváltozatai (260–4); a Sajó nevének változatai multikulturális viszonylatban (408–12). A fent említett témákon kívül olvashatunk a Rzeszówban előforduló utcanevek szerkezetéről (197–205); a chaten előforduló toponimákról (151–7); valamint a lengyel népi csillag-nevek szemantikájáról és szerkezetéről (244–51).

Két tanulmányban a személy- és helynévkutatás érintkezik egymással: a földrajzi nevekben található, a kommunizmus idejéből származó vezetéknevekről (349–50) és a cseh kisebb helynevek szótárában található személynevekről (351–7).

A helyneveken kívül nagy számban fordulnak elő személyneveket tárgyaló tanulmányok. Olvashatunk a középkori, mondat formájú regensburgi gúnynevekről (274–80); a 16–18. századi lengyel ragadványnevekről (301–10); a családnevek történeti változásairól Közép-Morvaországban (291–300); a huszítizmus előtti polgári nevekről (386–91) és a gyermekek keresztniveiről egy 17. századi vallási értekezés alapján (252–9). Néhány cikk névetimológiai kérdésekkel foglalkozik: a cseh *Břetislav* névről (383–5); a *Spytihněv* név etimológiájáról (464–66). Nevekhez kötődő hangtörténeti magyarázatokra is találunk példát: a keresztény nevek hatására megjelenő [f] fonéma a szláv nyelvekben (265–71). A családneveket több cikk is vizsgálja: a cseh családnevek Lipcsében (168–72); a 'szabó' jelentésű sorb családnevek német és nyugati szláv összehasonlításban (481–9). Találkozhatunk még a családneveket érintő homonímia problémakörével (185–96); a férfiak által viselt családnevekből keletkezett női családnevekkel a cseh dialektusokban (227–32); a szintaktikai kifejezésekből keletkezett vezetéknevekkel (475–80) és a más személyről való megnevezéssel, az ún. indirekt nominációval (433–43). Számos cikk tárgyalja a keresztnévadást: a 'szerelem' szóból származtatható nevek különböző nyelvekben (113–28); a latin *Adactus* személynév cseh megfelelői (233–8); a globalizáció hatása az európai keresztnévadásra (177–84); a szláv eredetű keresztnevek elterjedtsége a 20. századi Csehországban (373–82); a *Silvester*-ről és egyéb szlovák nevekről (341–3). Olvashatunk még a ragadványnevekről szociológiai, pszichológiai és pragmatikai szempontból (392–96); a zsidó antroponimák különleges vonásairól szláv területen (37–47); a csehszlovák hadsereg 1935–1938 közötti fedőneveiről (272–3); a családnevek alakulásáról és a joggal való kapcsolatokról Angliában (105–12). A naptárakhoz kapcsolódik két tanulmányok: a svéd névnapokról (129–34), valamint a keresztény naptár szent- és ünnepneveiről (77–82).

További cikkek foglalkoznak a szerzői névadás problémakörével: az írói névadás alapelveiről (281–290); a *Tristana* névről Benito Pérez Galdósnál (99–104); írói nevekről L. Ballek „Erdei színház” című művében (358–65). Egyéb elnevezéseket taglaló cikkek: a márkanevek és a köznevesülés (311–9); névadás az egyéb névtípusokba (állatok, közlekedési eszközök, légierő stb.) tartozó, többnyire svéd nevek körében (467–74).

Általános névtani, rendszertani kérdéseket vetnek föl az alábbi tanulmányok: a név mint jel nyelvi és névi kettős státuszáról (83–8); a tulajdonnevek köznevesülése a *Paparazzi* példáján keresztül (135–9). Olvasható továbbá egy beszámoló az ukrán névtani kutatások jelenlegi állásáról (397–402).

Az emlékkötet magyar vonatkozású tanulmányokat is tartalmaz: D. KOPERTOWSKA etimológiai vizsgálata szerint a 16–18. századi lengyel ragadványnevek némelyike magyar eredetű (301–10), L. SIČÁKOVÁNAK a *Sajó* nevérről szóló írása pedig a kétnyelvű terület magyar beszélők által használt névváltozatait is érinti (408–412).